

ROČNÁ SPRÁVA DOBROČSKÝ PRALES ZA ROK 2020¹

Štát: Slovenská republika
Názov územia: Národná prírodná rezervácia (NPR) DOBROČSKÝ PRALES

Rok a počet rokov, odkedy je udelený alebo opätovne udelený Európsky diplom pre chránené územia:

Rezolúcia CM/ResDip(2018)12 o opätovnom udelení Európskeho diplomu Národnej prírodnej rezervácii Dobročský prales (Slovensko) prijatá na 1 321. zasadnutí Výboru ministrov dňa 4. júla 2018, platná do 18. septembra 2028 (ďalej „rezolúcia č.(2018)12”²)

Ústredný správny orgán:

Názov: Ministerstvo životného prostredia SR
sekcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny
Adresa: Nám. L. Štúra 1
812 35 Bratislava 1, Slovenská republika
Tel.: +421-2-59 56 22 11
Fax: +421-2-59 56 24 77
e-mail: jana.durkosova@enviro.gov.sk (kontaktná osoba)
www: <http://www.enviro.gov.sk>

Orgán zodpovedný za manažment:

Názov: Štátna ochrana prírody SR
Adresa: Tajovského 28B
974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika
Tel.: +421 48 472 20 26
Fax: +421 48 472 20 36
e-mail: eva.turcerova@sopsr.sk
www: <http://www.sopsr.sk>

1. Podmienky

V rezolúcii č. (2018)12 je stanovená nasledujúca podmienka:

So zapojením všetkých aktérov realizovať štúdiu, ktorou sa overí potreba novej lesnej cesty do ochranného pásma a určia sa opatrenia na zabezpečenie riešenia s najmenším zásahom na minimalizáciu vplyvov cesty a za predpokladu, že výstavba nie je vykonaná počas vegetačného obdobia a času rozmnožovania a že samotný výrub nebude zahŕňať ťažké mechanizmy; prirodzená rekultivácia cesty by mala byť naplánovaná hneď ako sú vykonané lesnícke opatrenia; pred začatím prác na ceste podať správu Rade Európy.

Situácia je rovnaká ako v minulom hodnotenom období. Správca a obhospodarovateľ územia, Lesy Slovenskej republiky, š.p., Odštepny závod Čierny Balog (ďalej „OZ Čierny Balog“), ani v tomto hodnotenom období výstavbu novej lesnej cesty neplánoval. Hlavným

¹ obdobie 1. september 2019 – 31. august 2020

² Pôvodná rezolúcia (2003)6, následne rezolúcia (2008)19 a rezolúcia (2012)11

dôvodom bola kalamitná ťažba v okolí Národnej prírodnej rezervácií (NPR) Dobročský prales, ktorá je prioritou. Vzhľadom na vývin kalamitných ťažieb v regióne nie je predpoklad realizácie výstavby ani v ďalšom období.

2. Odporúčania

Štyri odporúčania stanovené v rezolúcii číslo CM/ResDip(2018)12 sú:

1. K programu starostlivosti doplniť kapitolu o vedeckom výskume, ktorý bude jasne definovať potreby manažmentu NPR a zahrnie rozvrh, aby sa zamedzilo výskumom, ktoré nie sú priamo spojené s ďalším výskumom územia.

Výsledky dlhodobého výskumu pracovníkov Katedry pestovania lesa Lesníckej fakulty Technickej univerzity (TU) vo Zvolene v NPR Dobročský prales, pod vedením prof. Ing. Milana Sanigu, DrSc., sa využívajú v lesníckej praxi na celom Slovensku. Pestovná koncepcia trvalo viacetážových porastov, založená na týchto výsledkoch, je čoraz častejšie uplatňovaná vo vhodných terénoch.

Výskum v sledovanom období prebiehal v súlade s Programom starostlivosti o národnú prírodnú rezerváciu Dobročský prales (územie európskeho významu SKUVE0047 Dobročský prales) na obdobie rokov 2018-2047.

V novembri 2019 sa začal realizovať klimatický výskum, podrobnejšie popísaný pri odporúčaní číslo 3.

Neprebádanou skupinou chránených živočíchov v NPR Dobročský prales sú netopiere. Preto Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Správa Chránenej krajinskej oblasti a Biosférickej rezervácie Poľana (ďalej „Správa CHKO-BR Poľana“) v spolupráci s Ústavom ekológie lesa, Slovenskej akadémie vied vo Zvolene realizovala akustický monitoring. Počas letnej sezóny automatické detektory zaznamenávali echolokačné hlasy netopierov na dvoch miestach (v lokalite Gerauka a časti ochranného pásma pri doline Za Dlhý grúň) v rezervácii. Prvé analyzované záznamy odhalili výskyt jedného z najvzácnejších a najväčších európskych lesných netopierov raniaka obrovského (*Nyctalus lasiopterus*). Zostávajúce záznamy budú analyzované v blízkej budúcnosti.

Nadalej pokračoval výskum vzácných druhov húb prof. Ing. Vladimíra Kuncu PhD. z Katedry aplikovanej ekológie Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene. Výskyt niektorých druhov húb (*Tricholomopsis sulphureoides* a *Phellinidium pouzarii*) viazaný na ležiace drevo jedle bielej v kontexte pralesov Európy bol prezentovaný v publikáciách Holec J. et al. (2019 a, b)^{3,4}.

2. Vytvoriť postup na predchádzanie inváznym nepôvodným druhom pre prípad, že by sa objavili.

Tohoročné mapovanie invázných rastlín v NPR Dobročský prales a v okolí odhalilo mierne šírenie zlatobyle kanadskej (*Solidago canadensis*) v doline Brôtovo a Za Dlhý grúň.

³ Holec J., Kunca V., Kolařík M. 2019: *Tricholomopsis badinensis* sp. nov and *T. sulphureoides* – two rare fungi of European old-growth forests. *Mycological Progress* 18: 321-334.

⁴ Holec J., Kunca V., Vampola P., Beran M., 2019: Where to look for basidiomata of *Phellinidium pouzarii* (Fungi, Hymenochaetaceae), a rare European polypore of montane old-growth forests with fir (*Abies*)? *Nova Hedwigia* 109 (3-4): 379-397.

Rastliny boli odstránené v zmysle platnej metodiky, a to vytrhávaním. Iné druhy invázných rastlín mapovaním neboli zistené. Vlastné územie NPR Dobročský prales je aj naďalej bez prítomnosti invázných druhov.

Monitoring a odstraňovanie zlatobyle kanadskej z už známych lokalít v širšom okolí rezervácie prebieha aj naďalej v spolupráci Správy CHKO-BR Poľana a OZ Čierny Balog.

3. Pripraviť štúdiu o vplyvoch zmeny klímy a globálneho otepľovania na samotnú prírodnú rezerváciu, ako aj na lesy v regióne, vrátane stratégie ako využívať okolité lesy, aby sa predišlo negatívnym vplyvom na prírodnú rezerváciu.

V rámci riešenia klimatického výskumu bola pri horárni Sedmák umiestnená hydrometeorologická stanica, ktorá od 01.11.2019 zaznamenáva základné klimatické parametre. Stanicu inštalovali a prevádzkovali pracovníci Katedry prírodného prostredia, Lesníckej fakulty, TU vo Zvolene v spolupráci s pracovníkom OZ Čierny Balog. Zaznamenané údaje sa priebežne analyzujú.

Tím odborníkov z TU vo Zvolene pripravoval projekt, cez ktorý by sa financoval komplexnejší klimatický výskum v rezervácii a okolí. Projekt s názvom „*Vzťah medzi produkciou biomasy a biodiverzitou v jedľovo-bukových lesoch vplyvom meniacich sa environmentálnych podmienok*“ bol Agentúrou na podporu výskumu a vývoja (APVV) v máji 2020 schválený na financovanie. Dňa 15.07.2020 sa v NPR Dobročský prales konalo stretnutie riešiteľov projektu za účelom ohliadky monitorovacích plôch, na ktorých bude výskum realizovaný. Monitorovacie plochy boli vybrané s ohľadom na možnosť využitia už dostupných dendrometrických údajov, ktoré sú na daných plochách dlhodobo sledované. V súčasnosti prebieha verejné obstarávanie prístrojov. Z terénnych prác bol už realizovaný odber pôdnych vzoriek v ochrannom pásme rezervácie.

4. Preskúmať možnosti na presunutie expozície z chaty Pred Skalicom do Lesníckeho skanzenu.

V auguste 2020 sa v Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline začalo so stavbou altánku. Altánok bude slúžiť na výstavu expozície, ktorá je v súčasnosti v chate Pred Skalicom. Stavba je realizovaná z rozpočtu Lesov SR, š. p., OZ Čierny Balog.

Preto bola v sledovanom období aj naďalej expozícia prístupná verejnosti počas exkurzií v chate Pred Skalicom. Inventár expozície (propagačné materiály, publikácie, DVD o NPR Dobročský prales) bol priebežne dopĺňaný. V auguste bola v objekte realizovaná bežná technická údržba.

3. Lokálny manažment

Lokálny manažment prebiehal aj v tomto sledovanom období v súlade s platným Programom starostlivosti o NPR Dobročský prales (územie európskeho významu SKUVE0047 Dobročský prales) na obdobie rokov 2018-2047.

OZ Čierny Balog v A zóne rešpektoval režim „bez zásahu“. Nebola tu zaznamenaná žiadna vetrová alebo podkôrniková kalamita.

V B zóne bola spracovaná len kalamitná hmota (vetrová kalamita - 360 m³, podkôrniková kalamita – 1 940 m³). V súčasnosti nie je v B zóne evidovaná podkôrniková kalamita. Prednostné spracovanie kalamitnej ťažby znemožňuje realizáciu zásahov v ochrannom pásme zameraných na úpravu drevinového zloženia a diferenciáciu porastov.

V januári 2020 nadobudla účinnosť novela zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a novela zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov. V zmysle novelizovaných ustanovení zákona nahlasoval obhospodarovateľ lesa (OZ Čierny Balog) orgánu štátnej správy lesného hospodárstva výskyt kalamitnej drevnej hmoty. Správa CHKO-BR Poľana bola o náhodnej ťažbe informovaná prostredníctvom informačného systému lesného hospodárstva. Následne vykonala ohliadku porastov s kalamitou a vydala súhlasné stanovisko na jej spracovanie vo vyššie uvedenom objeme.

4. Hranice

Žiadne zmeny.

5. Ďalšie informácie

Dňa 19.10.2019 sa v spolupráci Lesov SR, š. p., OZ Čierny Balog, obce Čierny Balog a Správy CHKO-BR Poľana konal Deň otvorených dverí NPR Dobročský prales pre obyvateľov obce Čierny Balog. Z dôvodu zraniteľnosti a jedinečnosti územia bol počet účastníkov akcie limitovaný (max. 40). Obyvatelia toto obmedzenie prijali s pochopením. Trasa exkurzie s odborným výkladom viedla z Tlstého javora po červenej turistickej značke, potom popri náučnom chodníku a následne sa prešlo cez jadrovú časť rezervácie až ku chate Pod Skalickou, kde na účastníkov čakalo občerstvenie. Zúčastnení boli vďační za možnosť nahliadnuť do najcennejšej časti NPR Dobročský prales. Organizátori na základe pozitívnych ohlasov a ohľaduplného správania sa účastníkov uvažujú aj o ďalších ročníkoch.

Návštevnosť NPR Dobročský prales bola v období od marca do augusta 2020 obmedzená opatreniami z dôvodu pandemického šírenia sa koronavírusu COVID-19. Exkurzie do ochranného pásma a jadra rezervácie boli realizované len pre malé skupiny.

Prílohy:

1. Fotografia z DOD NPR Dobročský prales
2. Prezenčná listina z terénneho stretnutia ohľadne klimatickej štúdie
3. Altánok - projekt

Vo Zvolene, 09.12.2020

Vypracovala: Ing. Andrea Kaňuchová, PhD.
ŠOP SR – Správa CHKO-BR Poľana